

क. राहत, सहूलियत र आर्थिक पुनरुत्थान

१. उत्पादन मुलक उद्योग, होटल तथा चलचित्र उद्योगलाई निषेधाज्ञा अवधिभरको विद्युतिय शुल्क छुट गर्ने व्यवस्था । (बुदाँ नं ५६)

२. कोभिड १९ बाट प्रभावित होटल ट्राभल ट्रेकिङ्ग लगायत पर्यटन व्यवसाय सार्वजनिक यातायात हवाई सेवा, हस्तकला उद्योग सञ्चार गृह, विज्ञापन सेवा, टेलरिङ्ग, व्युटिपारलर हेल्थ क्लबहरुले आर्थिक वर्ष ०७८/०७९ मा तिर्नुपर्ने इजाजत तथा नविकरण शुल्कको छुट गरि स्वतः नविकरण हुने व्यवस्था । (बुदाँ नं ५७)

३. दुध, तरकारी, फलफुल, माछा, मासु लगायतका नाशवान उपभोग्य वस्तुहरुको उत्पादन स्थल देखि नजिकको बजार केन्द्रसम्म आपूर्ति गर्न लाने ढुवानी भाडामा २५ प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराउने । साना किसानहरुका लागि धानको विउ विजन खरिदमा ५० प्रतिशत अनुदानको व्यवस्था । (बुदाँ नं ५८)

४. कोभिड १९ बाट प्रभावित व्यवसायीका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकबाट पाचौँ प्रतिशत व्याजदरमा प्रदान गर्दै आएको पुनःकर्जा सुविधालाई निरन्तरता दिइएको छ । पुनःकर्जाको सुविधा उपयोग गर्न पाउने व्यवसायीको क्षेत्र र रकमको सिमा विस्तार गरिएको छ । (बुदाँ नं ६४)

५. लघु, साना तथा मझौला उद्योग, व्यवसायिक कृषि, युवा उद्यम, महिला उद्यम तथा वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका व्यक्तिहरुका लागि प्रदान गरिने सहूलियतपूर्ण कर्जाको सिमा र क्षेत्र विस्तार गरिएको छ । (बुदाँ नं ६५)

६. युवा उद्यमीलाई स्टार्टअप व्यवसाय संलग्न हुन उत्प्रेरित गर्ने उद्देश्यले परियोजना धितो राखि एक प्रतिशत व्याजदरमा रु २५ लाखसम्म कर्जा उपलब्ध गराउने छ । स्टार्टअप व्यवसायीको दर्ता, नविकरण तथा अन्य सेवा एकद्वार प्रणालीबाट निःशुल्क उपलब्ध गराउने व्यवस्था । युवा तथा साना व्यवसायी स्वरोजगारकोष मार्फत प्राविधिक र व्यवसायीक सिप सहित कर्जा सुविधा उपलब्ध गराउने तथा सो कर्जाको सुरक्षण प्रिमियमको ५० प्रतिशत अनुदान दिने व्यवस्था । (बुदाँ नं ६८)

ख) श्रम र रोजगारीको श्रृजना

१. स्वदेशी उद्योगको आवश्यकता अनुरूपको सिपयुक्त जनशक्तिको विकास गर्न निजि क्षेत्रको साभेदारीमा उत्पादन तथा सेवामुलक उद्योगहरुमा प्रशिक्षार्थी कामदारलाई तिन महिनाको न्युनतम पारिश्रमिक बराबरको अनुदान रकम उपलब्ध गराई कार्यस्थलमा आधारित तालिम सञ्चालन गर्न रकमको व्यवस्था । (बुदाँ नं ७३)

ग) महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक

१. राष्ट्रपति महिला उत्थान कार्यक्रमको माध्यमबाट महिला उद्यमशिलता विकास गर्ने । विपन्न महिलालाई सिपमुलक तालिम दिई आय आर्जनका क्रियाकलापमा संलग्न गराउने तथा सबै स्थानिय तहमा महिला उद्यमशिलता सहजिकेन्द्रको स्थापना गर्ने । (बुदाँ नं ८४)

२. विपन्न आदिवासी जनजाति एकल महिला अपांगता भएका महिला वादी कमलरी कमैया चेपांग राउटे लापोन्मुख, सिमान्तकृत लगायत वञ्चितकरणमा परेका सबै समुदायका महिला तथा किशोरीहरुको आय आर्जन क्षमता विकास र सशक्तिकरणका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । (बुदाँ नं ८६)

घ) कृषि तथा पशुपक्षी विकास

१. उपयोगमा नआएका सरकारी कृषि फर्म बाभो जमिनमा व्यवसायिक खेतीगर्न निजि क्षेत्रलाई लिजमा दिने निति अवलम्बन गरिने छ । (बुदाँ नं ९६)

२. अर्गानिक खेतीलाई प्रवर्द्धन गर्न प्रांगारिक मल तथा जैविक विषादीको प्रयोगलाई प्रोत्साहन तथा अर्गानिक खेतीको पकेट क्षेत्रमा उत्पादित उपजको ब्राण्डिङ्ग, प्रमाणिकरण र बजारको प्रवर्द्धन गर्ने र जैविक विषादी कारखाना स्थापना गर्न निजी क्षेत्रलाई ५० प्रतिशतसम्म पुर्जोगत अनुदान उपलब्ध गराउने । (बुदाँ नं १०१)

३. सबै प्रदेशमा भण्डारण सुविधा सहितको कृषि उपज प्रशोधन केन्द्र र औद्योगिक कृषि बजारको स्थापना गरिने । स्थानिय तह मार्फत २ सय खाद्य भण्डारण केन्द्र, ८९ शित कक्ष र शित भण्डार स्थापना गर्ने । खाद्य भण्डारण गृहको बीमा प्रिमियममा ५० प्रतिशत अनुदान दिने व्यवस्था । (बुदाँ नं १०२)

४. कृषि उपज संकलन, प्रशोधन तथा ब्राण्डिङ्ग गरि स्वदेशी तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा बिक्रि वितरण गर्न कृषि उपज थोक बजारको निर्माण कार्यको सुरुवात तथा वस्तुको यथार्थ प्राप्त गर्ने सुनिश्चितताको लागि मध्यस्तकर्ताको अनुचित नाफालाई नियन्त्रण गर्ने । (बुदाँ नं १०५)

ड) भुमी व्यवस्था

१. उपयोगमा नरहेका व्यक्तिगत, सरकारी, सार्वजनिक जग्गामा व्यावसायिक खेति र कृषि उपज प्रशोधन गर्न व्यक्ति समुह वा सस्थांलाई भुमी बैकमार्फत लिजमा उपलब्ध गराउने व्यवस्था

मिलाउने । (बुदाँ नं १३९)

च) सहकारी तथा गरिवी निवारण

१. सहकारी सघं सस्थांलाई स्थानिय कच्चा पर्दाथमा आधारित घरेलु तथा साना उद्योगको प्रवर्द्धन, स्थानिय उत्पादनको भण्डारण, प्रशोधन, प्याकेजिङ्ग र बजारिकरणका लागि प्रोत्साहन तथा सहकारी सघं सस्थांलाई कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनको प्रशोधन गरी मुल्यश्रृखला विकास गर्न सहलियतपुर्ण कर्जा दिने व्यवस्था । (बुदाँ नं १४५)

छ) वन विकास

काष्ठ गैरकाष्ठ र जडिबुटीमा आधारित वनजन्य उद्यमलाई रोजगारी र आर्थिक उपार्जनसगँ जोडि उद्यमशिलता प्रवर्द्धन गरिनेछ । बुदाँ नं १५१)

ज) आद्योगिक विकास तथा लगानी प्रवर्द्धन

१. स्वदेशी वस्तुहरुको बृहत उत्पादन, बजारीकरण, प्रयोग एवम् निकासी प्रवर्द्धनका लागि निजी क्षेत्रसगँको सहकार्यमा **मेड इन नेपाल र मेक इन नेपाल अभियान** सञ्चालन गरिनेछ । (बुदाँ नं १७६)

२. घरेलु, साना तथा मझौला उद्योगलाई संरक्षण गरी स्थानिय कच्चापर्दाथ र श्रममा आधारित उत्पादन अभिवृद्धी गरिने साथै यस्ता उत्पादनलाई बजार प्रवर्द्धन गर्न इन्टरनेटको प्रयोग गरी भर्चुअल ट्रेड सो आयोजना गर्ने व्यवस्था मिलाइने । (बुदाँ नं १७७)

३. उच्च हिमाली तथा पहाडी क्षेत्रका २२ जिल्लाका ३३ स्थानिय तहमा उन मिशन कार्यक्रम मार्फत भेडा च्यांग्रापालनका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ । गण्डकी र कर्णाली प्रदेशमा हिमाली जिल्लामा उन प्रशोधन कारखाना स्थापना गर्ने व्यवस्था मिलाएको तथा हिमाली क्षेत्रमा मासुउद्योग सञ्चालन गरि निर्यातलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । (बुदाँ नं १७८)

४. औद्योगिक क्षेत्रको व्यवस्थापन र सञ्चालनमा निजी क्षेत्रको भुमिका र सहभागिता बढाउदै लाने तथा औद्योगिक क्षेत्रको पुर्वाधार निर्माण र व्यवस्थापनमा अन्तर्राष्ट्रिय लगानीकर्तालाई आर्कषित

गरिने । (बुदाँ नं १८०)

५. काभ्रेपलाञ्चोकको पाचँखालमा विशेष आर्थिक क्षेत्रको पुर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न गरि सञ्चालनमा ल्याइने तथा स्थानिय तहमा सुरु गरिएको औद्योगिक ग्राम निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । (बुदाँ नं १८१)
६. काठमाडौंको त्रिपुरेश्वरमा सार्क हस्तकला भवन निर्माण कार्य यसै वर्ष सम्पन्न गरी सञ्चालन ल्याइने तथा नेपाल निर्यात व्यवसायइ महासंघको साभेदारीमा काठमाडौं उपत्यकाभित्र अन्तराष्ट्रिय प्रदर्शनी केन्द्रको निर्माण गरिने । (बुदाँ नं १८२)
७. औद्योगिक क्षेत्र, विशेष आर्थिक क्षेत्र औद्योगिक ग्राममा स्थापनाहुने उद्योगलाई थप सहूलियत र प्रोत्साहन दिइनेछ । औद्योगिक क्षेत्रमा उद्योग स्थापना गर्न न्युनतम मुल्यमा जग्गा लिजमा उपलब्ध गराउनुका साथै लिज अवधि वृद्धी गरिने छ । औद्योगिक क्षेत्र र विशेष आर्थिक क्षेत्रमा उद्योग स्थापना गर्दा वातावरणिय दृष्टिकोणले सम्बेदनशिल क्षेत्र बाहेक उद्योगलाई वातावरणिय प्रभाव मुल्यांकन गर्न नपर्ने व्यवस्था गरिएकोछ । (बुदाँ नं १८६)
८. औद्योगिक क्षेत्र बाहिर स्थापित विशेष आर्थिक क्षेत्रमा स्थानान्तरण गरि सञ्चालन गर्न पाउने व्यवस्था मिलाएको छ । विशेष आर्थिक क्षेत्रमा स्थापना गरिने उद्योगले उत्पादन शुरु गरेको ३ वर्षसम्म ४० प्रतिशत उत्पादन आन्तरिक बजारमा बिक्री गर्न पाउने व्यवस्था गरिने र विशेष आर्थिक क्षेत्रमा उद्योगले तिर्नुपर्ने लिज रकम घटाइने । (बुदाँ नं १८७)
९. परम्परागत सिप, कला, र पेशालाई संरक्षण सम्बर्द्धन र आधुनिकिकरण गरी व्यावसायिक बनाउन र रोजगारीको अवसर तथा दायरा विस्तार गर्न सबै प्रदेशमा भगत सर्वजित सिल्प उत्थान तथा विकास कार्यक्रमको सञ्चालन तथा पेशा उत्पादन र स्थान अनुसारको विशेष पकेट क्षेत्र घोषणा गरी विकास र बजार प्रवर्द्धन गर्न पुर्जीगत अनुदानको व्यवस्था । (बुदाँ नं १८९)
१०. स्थानिय तहको सस्थांगत क्षमता अभिवृद्धी गरि सबै स्थानिय तहमा गरिवी निवारणका लागि लघुउद्यमविकास कार्यक्रम विस्तार गरिने छ । (बुदाँ नं १९४)

भ. बाणिज्य

१. अलैची, चिया, कफि, अदुवा, जडिबुटी लगायत नेपालको पर्यावरण अनुकूल र मौलिक पहिचान भएका उत्पादनको प्रशोधन प्योकेजिङ्ग र ब्राण्डिङ्ग गरी अन्तराष्ट्रिय स्तरमा मान्यता प्राप्त गुणस्तर प्रमाणिकरण सहित निकासी प्रवर्द्धन गर्न निजी क्षेत्रलाई थप सहूलियत प्रदान गर्ने । (बुदाँ नं १९६)
२. निर्यातजन्य उद्योगमा विदेशी लगानी आर्कषित गरिने तथा हिमालय क्षेत्रको गुणस्तरिय पिउने पानी ब्राण्डिङ्ग गरी खाडी लगायतका देशहरूमा निकासी गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गर्ने । (बुदाँ नं १९७)
३. साना तथा मझौला उद्योगबाट उत्पादित वस्तुहरूको निर्यात बढाउन निर्यात गृहको स्थापना र सञ्चालन गर्न निजीक्षेत्रलाई वण्डेड वेयर हाउसको सुविधा प्रदान गरिनेछ । तयारी पोशाक, पशिमना, गलैँचा, जुट, रेशम र कपासमा आधारित निर्यातजन्य वस्तुको उत्पादन एवम् निर्यात प्रवर्द्धन गरिनेछ । (बुदाँ नं १९८)
४. अघिल्लो आर्थिक वर्षको भन्दा थप परिमाण र मुल्यको सामग्री निर्यात गर्ने निर्यातकर्तालाई थप अनुदान दिने व्यवस्था गरिने र निर्यात अनुदानलाई उत्पादन तहसम्म पुर्‍याउने । (बुदाँ नं २००)
५. च्याङ्ग्रा पशिमना, फेल्ट, नेपाल हर्ब्स, एभरेष्ट विग कार्डामम, नेपाल टी हिमालयन नेपालिज कार्पेट, नेपाल कफि लगायत सामुहिक ट्रेडमार्कको अन्तराष्ट्रिय बजार प्रवर्द्धन गर्ने साथै सामुहिक ट्रेडमार्क नविकरण दस्तुर नेपाल सरकारले व्यहोर्ने व्यवस्था मिलाएको र अर्गानिक प्रमाणिकरणका लागि लाग्ने शुल्क छुट दिने व्यवस्था गरिएको छ । (बुदाँ नं २०३)

६. छिमेकी मुलुकहरुसँगको वाणिज्य व्यापार सन्धी पुनरावलोकन गरिने र मित्र राष्ट्र भारत र चिनबाट प्राप्त पारवहन सुविधाको अधिकतम उपयोग गरी तेश्रो मुलुकसँगको व्यापार विस्तार गरिनेछ । (बुदाँ नं २०४)

ब) विद्युत महशुल कर र छुट

१. निश्चित युनिट भन्दा बढि र माग कम हुने समयमा विद्युत खपत गर्ने औद्योगिक ग्राहकलाई महशुल दरमा थप छुट दिने । (बुदाँ नं ३१५)

वित्तिय क्षेत्र व्यवस्थापन

१. कोभिड १९ महामारीबाट प्रभावित उद्योग व्यवसायलाई कर छुट तथा सहूलियत उपलब्ध गराउने (४६० क)

२. राजश्व नितिको माध्यमबाट आन्तरिक तथा बाह्य लगानी प्रवर्द्धन र स्वदेशी उद्योगको संरक्षण एवं व्यापार सहजिकरण गर्ने (४६० ख)

ट) छुट तथा सहूलियत

१. आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को आयमा वार्षिक २० लाख रुपैयासम्मको कारोबार भएका करदातालाई ९० प्रतिशत वार्षिक २० लाख रुपैया देखि ५० लाख सम्मको करदातालाई ७५ प्रतिशत र ५० लाख देखि १ करोड सम्मको कारोबार भएका करदातालाई ५० प्रतिशतले आयकर छुट दिने व्यवस्था । (बुदाँ नं ४६१)

२. कोभिड १९ बाट अत्याधिक प्रभावित होटल, ट्राभल ट्रेकिङ यातायात आदि उद्योगको हकमा करयोग्य आयमा १ प्रतिशत मात्र आयकर लगाउने (बुदाँ नं ४६२)

३. आयकर ऐन २०५८ मुल्य अभिवृद्धि कर ऐन २०५२ र अन्तशुल्क ऐन २०५८ वमोजिम बक्यौता रहेको २०७६ असार मसान्तसम्मको कर रकम र सोमा लागेको व्याज २०७८ पुस मसान्तभित्र दाखिला गरेमा शुल्क जरिवाना तथा थप दस्तुर मिनाहा हुने व्यवस्था । (बुदाँ नं ४६४)

ठ) औद्योगिक संरक्षण तथा लगानी प्रवर्द्धन

१. स्वदेशी उद्योगको संरक्षणका लागि औद्योगिक कच्चा पर्दाथको भन्सार दर तयारी वस्तुको भन्दा कमिमा १ तह कम हुने व्यवस्था र आन्तरिक उत्पादनका केहि वस्तुहरुमा लाग्दै आएको अन्तशुल्क हटाइएको छ । (बुदाँ नं ४७९)

२. चिया जुट पश्मिना कृषि तथा नर्सरी फर्ममा प्रयोग हुने यन्त्र उपकरण र पार्ट पुर्जाको भन्सार महसुलमा छुट र नेपालमा दर्ता भएका सिपिङ कम्पनीले कन्टेनर आयात गर्दा लाग्ने भन्सार महशुल घटाएको । (बुदाँ नं ४८०)

३. कोभिड १९ को महामारी पछिको आर्थिक पुनरुत्थानलाई तिव्रता दिन आगामी आर्थिक वर्षको साउन १ गतेदेखि स्थापना हुने उत्पादनमुलक विशेष उद्योगको लागि सस्थागत आयकरको करको दर ५ वर्षभित्र १५ प्रतिशतमा कायम गर्ने गरी प्रत्येक वर्ष १ प्रतिशत विन्दुले घटाउने । (बुदाँ नं ४८२)

४. स्टार्टअप व्यवसायलाई कारोबार सुरु गरेको मितिले ५ वर्षसम्म लाग्ने आयकरमा शत प्रतिशत छुट साथै निजि क्षेत्रका उद्योग प्रतिष्ठानले बढिमा ५ वटा स्टार्टअप व्यवसायलाई प्रति व्यवसाय रु १ लाखसम्मको बिउ पुर्जी उपलब्ध गराएमा सो रकम करयोग्य आय गणना गर्दा कट्टी गर्न पाउने व्यवस्था । (बुदाँ नं ४८३)

५. स्वदेशमा उत्पादन गरेको कच्चा पर्दाथ तथा सहायक कच्चा पर्दाथ विशेष उद्योगलाई विक्रि गरी प्राप्त गरेको आयमा लाग्ने करमा २० प्रतिशत छुट दिने र विशेष उद्योगले निकासी गरी प्राप्त गरेको आयमा १० प्रतिशत मात्र कर लाग्ने व्यवस्था । (बुदाँ नं ४८४)